

03/02**Realizace Národního programu přípravy České republiky na členství v Evropské unii v resortu životního prostředí**

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2003 pod číslem 03/02. Kontrolu řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Zdeněk Brandt.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s finančními prostředky státu, především s finančními prostředky státního rozpočtu na realizaci vybraných projektů a posoudit vytvoření předpokladů pro jejich účelné a hospodárné využívání.

Kontrolu provedly v období od února do srpna 2003 skupiny kontrolujících NKÚ z odboru životního prostředí a zemědělství a územních odborů střední Čechy, severovýchodní Čechy a střední Morava.

Kontrolovaným obdobím byly roky 1999 až 2002, v případě věcných souvislostí i roky předcházející a část roku 2003.

Kontrolovanými osobami byly:

- A.** Ministerstvo životního prostředí (dále jen „MŽP“);
Ministerstvo financí (dále jen „MF“);
- B.** Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky (dále jen „AOPK ČR“);
Česká inspekce životního prostředí (dále jen „ČIŽP“);
- C.** Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka (dále jen „VÚV“);
Český hydrometeorologický ústav (dále jen „ČHMÚ“);
- D.** Státní fond životního prostředí České republiky (dále jen „SFŽP“);
- E.** vybraní příjemci finančních prostředků z Programu drobných vodohospodářských ekologických akcí:
obec Višňová, okres Příbram; obec Hluboš, okres Příbram; obec Brázdim, okres Praha-východ; obec Poříčany, okres Kolín; obec Kozojedy, okres Kolín; obec Příšovice, okres Liberec; obec Valy, okres Pardubice; město Nechanice, okres Hradec Králové; obec Běleč nad Orlicí, okres Hradec Králové; obec Proseč, okres Chrudim; obec Dubicko, okres Šumperk; obec Dobromilice, okres Prostějov; obec Mostkovice, okres Prostějov; obec Dolany, okres Pardubice; obec Jeníkov, okres Chrudim; Vodovody a kanalizace Hradec Králové, a. s.;
- F.** vybraní příjemci finančních prostředků ze SFŽP:
Sdružení obcí Mikroregion Vsetínsko, Vsetín; Svaz vodovodů a kanalizací JIHLAVSKO, Jihlava.

Námítky proti kontrolním protokolům podaly dvě kontrolované osoby. Námítky byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námitkách.

Odvolání proti rozhodnutí o námitkách, které podala ČIŽP, bylo vypořádáno usnesením Kolegia NKÚ.

K o l e g i u m NKÚ na svém XX. zasedání, konaném dne 24. listopadu 2003, s c h v á l i l o usnesením č. 12/XX/2003 k o n t r o l n í z á v ě r v tomto znění:

I. Úvod

Národní program přípravy České republiky na členství v Evropské unii byl přijat usnesením vlády ze dne 11. 3. 1998 č. 163 jako nástroj zintenzivnění předpokladů a podmínek pro integraci ČR do Evropské unie (dále jen „EU“).

Obsahuje úkoly, které musí ČR před vstupem do EU vykonat, aby dosáhla slučitelnosti s jejími právními normami, splnila podmínky pro zapojení do vnitřního trhu EU a vytvořila funkční instituce nezbytné k vynucování práva. Ochrana životního prostředí byla rozpracována v kapitole 3.7.1. „Životní prostředí“, za jejíž realizaci odpovídalo MŽP, které je podle zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších změn a doplnění, ústředním orgánem státní správy mj. pro ochranu přirozené akumulace vod, ochranu vodních zdrojů a ochranu jakosti povrchových a podzemních vod, pro ochranu ovzduší, pro ochranu přírody a krajiny, pro odpadové hospodářství a pro posuzování vlivů činností a jejich důsledků na životní prostředí, včetně těch, které přesahují státní hranice. Je rovněž ústředním orgánem státní správy pro státní ekologickou politiku. Je orgánem vrchního státního dozoru ve věcech životního prostředí.

Věcně se jednalo zejména o návrh odborného, personálního a finančního zajištění implementace legislativy Evropského společenství.

Usnesením ze dne 28. 6. 1999 č. 677 vzala vláda na vědomí Aproximační strategii pro oblast životního prostředí a usnesením ze dne 28. 6. 1999 č. 678 schválila Poziční dokument ČR Kapitola č. 22: Životní prostředí. Usnesením vlády ze dne 31. 5. 2000 č. 550 byl schválen Dodatek k tomuto Pozičnímu dokumentu. Ve smyslu těchto i dalších dokumentů byl národní program každoročně aktualizován.

V návaznosti na výše uvedené dokumenty byl zpracován Implementační plán pro oblast životního prostředí, který byl schválen usnesením vlády ze dne 26. 7. 2000 č. 772. Obsahuje soubor konkrétních úkolů ke splnění všech požadavků EU v oblasti životního prostředí; mj. stanoví postup a způsob uvedení evropské legislativy do praxe pro každou směrnici Evropského společenství, včetně termínů postupných kroků a zodpovědných subjektů. Tento dokument byl dále aktualizován v Souhrnném implementačním plánu pro oblast životního prostředí schváleném usnesením vlády ze dne 14. 11. 2001 č. 1192 a Aktualizovaným implementačním plánem pro oblast životního prostředí schváleným usnesením vlády ze dne 8. 1. 2003 č. 15.

Vzhledem k časovému vymezení přípravy na členství v EU byly úkoly rozděleny do dvou skupin, a to na krátkodobé a na střednědobé a jejich splnění bylo orientováno na cílové datum, jímž byl 1. leden 2003.

V souvislosti s přípravou na členství v EU byly postupně prováděny u orgánů státní správy (zejména MŽP a ČIŽP) organizační změny, spočívající především v ustavení organizačních útvarů zabývajících se evropskou integrací. Od roku 1999 došlo k postupnému personálnímu posilování resortu životního prostředí, zejména organizačních složek zajišťujících výkon státní správy v této oblasti.

Finanční prostředky určené na Národní program přípravy ČR na členství v Evropské unii v oblasti životního prostředí (dále jen „Národní program“) jsou prostředky státu určené na transformaci legislativy a na realizaci konkrétních programů zaměřených na plnění věcných podmínek v oblasti životního prostředí nezbytných pro vstup ČR do EU.

Postup ČR v procesu přistoupení k EU byl od roku 1998 předmětem pravidelného každoročního hodnocení Evropské komise, které bylo podkladem pro přijetí konkrétních opatření v jednotlivých sledovaných oblastech, resp. pro aktualizaci implementačních plánů i s ohledem na vyhodnocování a zpřesňování investiční strategie.

Kontrolní akce byla zaměřena mj. na využití finančních prostředků státu (státního rozpočtu a SFŽP) poskytnutých

- v rámci programu č. 315 060 „Drobné vodohospodářské ekologické akce“ (dále jen „PDVEA“), realizovaný od roku 1999;

- v rámci programu č. 315 070 „Národní program přípravy ČR na členství v EU“ (dále jen „NP“), realizovaný od roku 2001;
- prostřednictvím SFŽP na přípravu, zpracování dokumentace pro výběrová řízení a provedení výběrových řízení na investiční projekty, které budou financovány v rámci programu ISPA.

Nakládání s finančními prostředky bylo posuzováno zejména z hlediska účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti.

Poznámka: Všechny právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění platném pro kontrolované období.

II. Financování

A. Prostředky poskytnuté ze státního rozpočtu

Prostředky vyčleněné v kapitole státního rozpočtu 315 Ministerstvo životního prostředí (dále jen „kapitola MŽP“) na realizaci Národního programu byly určeny na odborné činnosti v rámci věcného plnění jednotlivých podoblastí a na personální zajištění z titulu zabezpečení nových úkolů vyplývajících z implementace předpisů EU.

V roce 1999

- byly výdaje na personální zabezpečení pokryty přesunem prostředků v rámci výdajů kapitoly MŽP ve výši 56 920 tis. Kč;
- bylo na PDVEA z kapitoly MŽP čerpáno 241 615 tis. Kč.

V roce 2000

- byly z rozpočtu kapitoly MŽP čerpány prostředky na plnění jednotlivých titulů implementačních plánů a na potřeby v personální oblasti celkem ve výši 129 623 tis. Kč;
- bylo na PDVEA z kapitoly MŽP čerpáno 280 886 tis. Kč.

V roce 2001

- byly z rozpočtu kapitoly MŽP čerpány prostředky na závazný specifický dílčí ukazatel „Výdaje na realizaci Národního programu přípravy ČR na členství v EU“ celkem ve výši 142 195 tis. Kč. Tyto prostředky byly současně sledovány v rámci financování programu NP;
- bylo na PDVEA z kapitoly MŽP čerpáno 335 531 tis. Kč.

V roce 2002

- byly z rozpočtu kapitoly MŽP čerpány prostředky na závazný specifický dílčí ukazatel „Výdaje na realizaci Národního programu přípravy ČR na členství v EU“ celkem ve výši 455 030 tis. Kč. Část prostředků ve výši 71 545 tis. Kč byla čerpána v rámci financování NP (jednalo se převážně o prostředky na spolufinancování projektů předstrukturálních fondů PHARE a ISPA);
- bylo na PDVEA z kapitoly MŽP čerpáno 186 451 tis. Kč.

B. Prostředky poskytnuté prostřednictvím SFŽP

Ze SFŽP bylo ve druhé polovině roku 2002 a v roce 2003 (do doby ukončení kontroly) čerpáno na zpracování projektové dokumentace akcí zařazených do programu ISPA **11 482 tis. Kč.**

III. Systémové nedostatky

1. Příprava a realizace PDVEA

- V Pravidlech, resp. Směrnících pro poskytování finančních prostředků z PDVEA (dále jen „Směrnice“) vydaných MŽP nebyly
 - metodicky vymezeny parametry a kritéria pro posuzování podmínek vhodnosti přiznání dotace a pro možné posuzování společensko-ekonomických přínosů dotovaných staveb; doklady z jednání meziresortní komise byly nedostatečné a nebyl z nich zřejmý způsob výběru akcí;
 - dostatečně vymezeny povinné doklady a údaje, na základě kterých by bylo možno zhodnotit hospodárnost, efektivnost a účelnost nakládání s finančními podporami poskytnutými jednotlivým investorům (důsledkem toho bylo vyžadování různých nesourodých údajů od příjemců podpory, jejichž vyhodnocení bylo velmi obtížné, až nemožné).
- Po celou dobu financování PDVEA nezajistilo MŽP, aby k závěrečnému vyhodnocení akcí investoři předkládali dostatečně výstižné a přesné údaje, na jejichž základě by bylo možno odpovědně, účinně a správně hodnotit a kvantifikovat splnění cíle programu i jednotlivých akcí.

Např.:

Z analýzy souboru dat o akcích pořízeného z dokladů archivovaných na MF (jedná se o 81 ukončených akcí ve finančním objemu 412 000 tis. Kč, kde již bylo provedeno závěrečné vyhodnocení akce) a z rozboru 19 akcí ve finančním objemu 171 000 tis. Kč, které byly kontrolovány u investorů, vyplývá, že v údajích poskytnutých investory v 81 % případů chyběla data potřebná k vyhodnocení ekologických přínosů akcí a v 28 % případů byla data potřebná k provedení jejich základního ekonomického hodnocení neúplná.

Z uvedených důvodů nebylo možné provést ani řádnou analýzu jejich vlivu na životní prostředí a nelze rovněž objektivně porovnat a posoudit účelnost, hospodárnost a efektivnost staveb.

Nelze objektivně posoudit a porovnat náklady na stavby kanalizace, neboť z archivovaných dokladů nelze zjistit údaje nutné pro vyhodnocení, např. o geologickém podkladu (druh zeminy), použitím materiálu, průměru potrubí, klimatických a ekologických podmínkách.

U čistíren odpadních vod nebyla rovněž data úplná a dostatečná, proto nebylo možné provést jejich analýzu.

MŽP za celé období, tj. od roku 1999 do roku 2002, žádné průběžné analýzy ani ekonomické či ekologické vyhodnocení PDVEA neprovedlo.

2. Nakládání s prostředky státního rozpočtu určenými na Národní program

- Přidělené finanční prostředky i limity počtu zaměstnanců pro resort životního prostředí na realizaci Národního programu byly podstatně nižší, než MŽP požadovalo. Ani tyto limity počtu zaměstnanců však nebyly naplněny. V roce 2002 byl požadován nárůst na celkovou výši 543 osob, ale povolený roční limit nebyl tak jako v minulých letech naplněn a do konce roku 2002 bylo skutečně obsazeno celkem 368 pracovních míst. Na neplnění stanovených limitů zaměstnanců se podílely zejména orgány státní správy MŽP a ČIŽP. Finanční prostředky na personální zabezpečení však byly čerpány ve výši, která neodpovídala skutečnému počtu zaměstnanců podílejících se na realizaci Národního programu, jak je doloženo v následujících tabulkách.

Pro zabezpečení plnění úkolů Národního programu byl na základě požadavku MŽP postupně navyšován počet zaměstnanců resortu, číselné údaje uvádí tabulka č. 1.

Tabulka č. 1

Rok	2000	2001	2002
Povolený limit zvýšení počtu zaměstnanců	121	199	256
Skutečné zvýšení počtu zaměstnanců	71*	66	231
Celkový počet zaměstnanců podílejících se na Národním programu k 31. 12.	71	137	368

Poznámka: Limity navýšení počtu zaměstnanců byly stanovovány pro jednotlivé roky ve vztahu ke skutečnému stavu obsazených pracovních míst v roce předcházejícím.

* Zvýšení počtu zaměstnanců za roky 1999 a 2000.

Úměrně povolenému limitu zaměstnanců byly vyčleněny i finanční prostředky na personální zabezpečení. Přehled vyčleněných a skutečně vynaložených finančních prostředků na Národní program a na personální zabezpečení zaměstnanců podílejících se na Národním programu v kapitole MŽP uvádí tabulka č. 2.

Tabulka č. 2

(v tis. Kč)

1. Rok	2000	2001	2002
2. Schválený rozpočet	151 394	134 932	457 262
3. <i>z toho: na personální zabezpečení</i>	<i>89 140</i>	<i>90 762</i>	<i>244 164</i>
4. Upravený rozpočet	145 658	146 922	462 578
5. <i>z toho: na personální zabezpečení</i>	<i>86 301</i>	<i>101 798</i>	<i>289 685</i>
6. Skutečnost	129 623	142 195	455 030
7. <i>z toho: na personální zabezpečení</i>	<i>72 617</i>	<i>98 230</i>	<i>285 289</i>
8. Skutečnému počtu zaměstnanců odpovídá	50 639	51 653	271 257
9. Rozdíl (řádek 7 – řádek 8)	21 978	46 577	14 032

Poznámka: Částka na personální zabezpečení odpovídající skutečnému počtu zaměstnanců (řádek 8) byla vypočítána jako součin celkového počtu zaměstnanců podílejících se na Národním programu a průměrných nákladů rozpočtovaných na personální zabezpečení jednoho zaměstnance.

- Ustanovení § 47 zákona č. 218/2000 Sb. mj. stanoví:

„Organizační složka státu může převést do výše 2 % objemu rozpočtu výdajů po provedených rozpočtových opatřeních podle § 23 písm. a) a b) a sníženého o vázání prostředků státního rozpočtu podle § 23 písm. d) prostředky nevyčerpané na plnění úkolů v běžném rozpočtovém roce do rezervního fondu a použít je v letech následujících. ... Nevyčerpané prostředky rozpočtované na systémově určené výdaje na financování vymezeného okruhu finančních potřeb a na systémové dotace stanovené na financování vymezeného okruhu finančních potřeb se převádějí do výše 5 % příslušného závazného ukazatele. Nevyčerpané prostředky rozpočtované na individuálně posuzované výdaje na financování konkrétních akcí a na individuální dotace se převádějí ve výši příslušného závazného ukazatele po celou dobu financování konkrétní akce.“

ČIŽP v roce 2001 převedla do rezervního fondu částku 1 000 tis. Kč z prostředků státního rozpočtu vyčleněných na Národní program a sledovaných jako specifický dílčí ukazatel. V roce 2002 převedlo MŽP do rezervního fondu 29 600 tis. Kč. Tyto prostředky pak již MŽP nesledovalo jako účelově vázané. Při zúčtování se státním rozpočtem však byly vykázány jako vyčerpané na původní účel, což zkreslilo vykázané údaje o čerpání účelových prostředků na realizaci Národního programu.

3. Podpory ze SFŽP

Proces přípravy akcí před zahájením čerpání z fondu ISPA je dlouhý. Téměř u všech akcí uběhlo mezi vydáním rozhodnutí ministra o poskytnutí podpory a uzavřením smlouvy mezi SFŽP a příjemcem podpory období delší než pět měsíců. Častým důvodem je nepřipravenost příjemců podpor (neúplné a opožděné předkládání potřebných dokladů). To má negativní dopad na plnění termínů stanovených ve finančních memorandech.

IV. Nedostatky v činnosti kontrolovaných osob

1. Při poskytování a použití prostředků ze státního rozpočtu

a) Ministerstvo financí

- v letech 1999 až 2001 uvolňovalo finanční prostředky státního rozpočtu na PDVEA v rozporu s pravidly, která samo stanovilo, a v rozporu s vyhláškou č. 40/2001 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku. Zmíněnými pravidly byly „Zásady pro poskytování a čerpání prostředků státního rozpočtu určených na pořizování, technická zhodnocení, opravy a udržování investičního majetku“, č. j. 113/43 850/1998, (dále jen „Zásady 1998“) a „Zásady pro financování programů z prostředků státního rozpočtu, fondů Evropské unie, fondů NATO a úvěrů se státní zárukou“, č. j. 113/5 095/2000, (dále jen „Zásady 2000“), k jejichž dodržování zavazovalo jak správce kapitol, tak příjemce finančních podpor. V letech 1999 až 2001 byly prostředky rozpočtovány v kapitole MŽP, avšak v rozporu s ustanovením čl. 7 odst. 2 Zásad 1998, resp. čl. 7 odst. 5 Zásad 2000, resp. § 7 vyhlášky č. 40/2001 Sb. vydávalo MF rozhodnutí o přiznání dotace, resp. o účasti státního rozpočtu na financování akce. Zároveň provádělo i závěrečná vyhodnocení akcí a definitivní přiznání dotací na akce financované v rámci PDVEA. Přitom tuto povinnost měl v souladu s uvedenými předpisy vykonávat správce programu, tj. MŽP. Tento chybný postup MF odstranilo až koncem roku 2001.

b) Ministerstvo životního prostředí

- jako správce PDVEA a NP nezpracovalo jejich dokumentaci v rozsahu stanoveném pravidly MF (Zásady 1998, Zásady 2000) a právními předpisy (vyhláška č. 40/2001 Sb.). Přesto byly uvolňovány prostředky státního rozpočtu na tyto programy, pro které nebyly žádným dokumentem jednoznačně deklarovány cíle, a jejichž plnění není proto kontrolovatelné ani vyhodnotitelné;
- nepostupovalo v souladu s vyhláškou č. 40/2001 Sb. a nevydalo základní dokumenty programového financování (rozhodnutí o registraci akcí, rozhodnutí o účasti státního rozpočtu na financování realizace akcí, schválené investiční záměry a závěrečná vyhodnocení akcí) k investičním akcím, které v letech 2001 a 2002 financovalo z NP;
- nepostupovalo ve smyslu ustanovení § 45 odst. 2 zákona č. 218/2000 Sb. tím, že
 - uzavíralo smlouvy na činnosti, které mělo dle platného organizačního řádu zajišťovat vlastními odbornými útvary, a současně nejméně v 15 případech poskytovalo těmto smluvním partnerům i bezplatné materiální zabezpečení, které nebylo ve smlouvě sjednáno, např. kancelářské prostory včetně vybavení a služeb, výpočetní techniku apod.;
 - z prostředků na akci „Spoluúčast na projektu Průmyslové znečištění Phare CZ-06-01 Implementační struktury pro IPPC a IRZ“ nakoupilo zařízení a dopravní prostředky v hodnotě cca 3 840 tis. Kč, které pro stanovený účel plně a efektivně nevyužívalo; např. koncem roku 2002 byla zakoupena dvě osobní auta a mikrobus, která byla (do doby ukončení kontroly) pro daný účel využívána jen na cca 15 % z celkového časového fondu pracovních dní;
 - ve sjednaných smlouvách či objednávkách na odborné činnosti nezabezpečilo řádné vymezení předmětu plnění, u většiny zakázek byla cena sjednána dohodou bez provedení řádné kalkulace a v některých případech nebyl přiložen doklad o převzetí díla (nedostatky byly zjištěny u 47 z 50 kontrolovaných smluv);

- v rozporu s ustanovením § 1 zákona č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách, poskytovalo cestovní náhrady na zahraniční služební cesty osobám, které neměly s MŽP uzavřen pracovní poměr ani dohodu o práci konané mimo pracovní poměr, např. zástupcům neziskových organizací (v kontrolovaném vzorku 100 služebních cest se jednalo o 10 případů, přitom náklady na jednu cestu činily cca 35 000 Kč);
- vždy v závěru rozpočtového roku (2001 a 2002) do výdajů sledovaných jako výdaje na realizaci Národního programu (resp. „na EU“) MŽP přeúčtovalo některé další výdaje uskutečněné v průběhu příslušného roku, a to do výše upraveného (navýšeného) limitu tak, aby výdaje tohoto závazného specifického dílčího ukazatele byly čerpány v maximální výši. Např. bylo takto uhrazeno v roce 2001 celkem 72 % a v roce 2002 až 93 % nákladů MŽP na reprografické práce, v roce 2001 zakoupeno celkem 57 % a v roce 2002 až 76 % kancelářských potřeb MŽP, v roce 2001 i 2002 uhrazeno až 100 % nákladů MŽP za telekomunikační služby EUROTEL a RADIOMOBIL.

c) Česká inspekce životního prostředí

- finanční prostředky určené na Národní program použila na jiný účel; např. z těchto prostředků v rozporu s účelem, na který byly určeny, uhradila odstupné ve výši 650 tis. Kč v rámci ukončení nájemních vztahů na nebytové prostory.

d) Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

- v některých případech použila prostředky účelově určené na přípravu odborných podkladů pro vyhlášení zvláště chráněných částí přírody k jinému účelu. Např.:
 - prostředky určené na Národní program čerpala na úhradu pokut a penále a na nákup ochranných pomůcek pro zaměstnance, kteří se na realizaci Národního programu nepodíleli;
 - finanční prostředky ve výši 160 tis. Kč určené v roce 2001 na Národní program použila na personální zabezpečení střediska, jehož zaměstnanci se na předmětných činnostech nepodíleli.

e) Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka

- při realizaci akce hrazené z prostředků NP („Technologické centrum VÚV – výstavba budovy F“) nepostupoval v souladu s ustanovením § 54 zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), tím, že po dobu cca 2 měsíců prováděl stavební úpravy (v objemu 2 205,8 tis. Kč, tj. cca 21 % z celkového objemu 10 500 tis. Kč) bez platného stavebního povolení.

2. Příjemci dotací a návratných finančních výpomocí ze státního rozpočtu na PDVEA

Příjemci dotací a návratných finančních výpomocí (dále jen „příjemci“), u nichž bylo kontrolováno zejména dodržování platných právních předpisů a dodržování stanovených podmínek (kontrolováno bylo 16 příjemců, kteří realizovali celkem 19 akcí v úhrnném objemu 171 000 tis. Kč):

- **neoprávněně použili poskytnuté prostředky** (bylo zjištěno u šesti kontrolovaných akcí). Např.:
 - obec Dobromilice nedodržela závazný ukazatel spoluúčasti na financování akce v roce 1999 o **847 tis. Kč** a v roce 2000 o **242 tis. Kč** a obec Mostkovice v roce 2000 o **211 tis. Kč**;
- **porušovali ustanovení zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek**, tím, že smlouvy byly uzavírány v rozporu s režimem stanoveným tímto zákonem (bylo zjištěno u tří kontrolovaných osob). Např.:
 - obec Brázdim nepodala v dubnu 2000 písemnou výzvu k podání nabídky o veřejnou zakázku nejméně pěti zájemcům (jednalo se o zakázku ve výši 15 059 tis. Kč, bez daně z přidané hodnoty) a obec Dobromilice nepodala v červenci 2000 písemnou výzvu k po-

dání nabídky o veřejnou zakázku nejméně pěti zájemcům (jednalo se o zakázku ve výši 5 305 tis. Kč, bez daně z přidané hodnoty);

– obec Běleč nezpracovala kompletní zadávací dokumentaci;

- **nedodržovali ustanovení zákona č. 563/1991 Sb.**, o účetnictví, (bylo zjištěno u pěti kontrolovaných akcí). Např.:

– obec Dolany převedla do svého majetku tlakovou kanalizaci v hodnotě 4 040 tis. Kč, přestože tato kanalizace nebyla ještě funkční a zkolaudovaná, a nevedla analytickou evidenci dlouhodobého hmotného ani nehmotného majetku podle jednotlivých složek.

3. Příjemci finančních podpor ze SFŽP

Kontrolováni byli dva příjemci, kteří z poskytnuté dotace na přípravu projektové dokumentace čerpali finanční prostředky v celkovém objemu 2 144 tis. Kč. Neplnili důsledně stanovené smluvní podmínky pro čerpání dotace. Např. Sdružení obcí Mikroregionu Vsetínsko v rozporu s ustanovením o bezodkladném použití poskytnutých prostředků si na svém účtu ponechalo (do doby ukončení kontroly, tj. minimálně 7 měsíců) prostředky ve výši 1 919 tis. Kč a prostředky ve výši 12 tis. Kč použilo na jiný účel. Svaz vodovodů a kanalizací JIHLAVSKO uhradil z dotace i položky (ve výši 17 tis. Kč), které nebyly předmětem podpory.

V. Shrnutí a vyhodnocení

Finanční prostředky určené na zabezpečení odborných věcně specifikovaných úkolů Národního programu byly nižší, než MŽP požadovalo, přesto nebyly plně na tuto činnost vynaloženy a část prostředků byla přesunuta do oblasti personálního zabezpečení, kde byly vyčerpány. Přitom stavy zaměstnanců, kteří měli tuto problematiku zabezpečovat, naplněny nebyly. Část vyčleněných prostředků tak nebyla použita na stanovený účel a prostředky byly použity na výdaje MŽP, včetně zvýšení platů bez vazby na potřeby zaměstnanců plnících věcné úkoly Národního programu.

Část prostředků nevyčerpaných na Národní program převedlo MŽP do rezervního fondu a dále o nich již nebylo účtováno jako o účelově určených. Při zúčtování se státním rozpočtem byly prostředky v témže roce vykázány jako vyčerpané na původní účel, a tím došlo ke zkreslení údajů o čerpání prostředků na realizaci Národního programu.

MF při poskytování prostředků státního rozpočtu na program PDVEA nepostupovalo vždy v souladu s vyhláškou č. 40/2001 Sb. ani v souladu s dalšími předpisy, které samo vydalo. Vydávalo Rozhodnutí o účasti státního rozpočtu na financování akce, přestože tato povinnost byla stanovena správcí programu, tj. MŽP.

MŽP jako správce programů nezpracovalo jejich řádnou dokumentaci a nestanovilo vyhodnotitelný cíl. Nepožadovalo, aby příjemci podpor poskytovali dostatečné podklady pro evidenci a vyhodnocení jak ekonomických, tak zejména environmentálních ukazatelů jednotlivých akcí i celého programu.

Příjemci podpor neplnili vždy stanovené podmínky, v některých případech nedodržovali platné právní předpisy (např. porušovali zákon o zadávání veřejných zakázek), nesprávně účtovali o finančních prostředcích a uváděli neúplné údaje o finančních nákladech a ekologických přínosech akcí.

Hlavním nedostatkem při nakládání s prostředky vyčleněnými na realizaci Národního programu bylo nedostatečné zajištění použití prostředků na stanovený účel. Na Národní program bylo v letech 2000 až 2002 celkem vyčleněno 743 588 tis. Kč, z čehož bylo kontrolováno cca 75 %. Částku použitou na jiný účel však nelze vzhledem k nedostatkům v evidenci použití prostředků přesně vyčíslit, řádově se jedná o cca 20 – 30 % z kontrolované částky.

Z celkem 1 044 483 tis. Kč poskytnutých příjemcům podpor ze státního rozpočtu na PDVEA a 11 482 tis. Kč ze SFŽP byly u příjemců kontrolovány akce v celkovém objemu

194 000 tis. Kč. Příjemci z kontrolované částky 194 000 tis. Kč použili neoprávněně prostředky ve výši 7 068 tis. Kč. Nedostatky při poskytování finančních prostředků byly zjištěny u celého programu PDVEA. Kontrolou archivovaných dokladů jednotlivých akcí ve finančním objemu 583 000 tis. Kč byly zjištěny nedostatky u 81 % akcí, jejichž celkové náklady činily cca 472 230 tis. Kč.

V průběhu realizace byl Národní program postupně upřesňován na základě výsledků negociačních rozhovorů a zejména podle možností státního rozpočtu. Vláda začala koordinovaně uvolňovat prostředky až v roce 2000, tj. dva roky po zahájení jeho realizace. Při naplňování jednotlivých cílů Národního programu se ukázalo, že některé požadavky byly nadhodnoceny a uvolněné finanční prostředky byly použity i pro účely s Národním programem přímo nesouvisejícími.

Od roku 2003 již není realizace Národního programu sledovaným ukazatelem státního rozpočtu a nedokončené úkoly jsou plněny v rámci běžné činnosti resortu životního prostředí.